

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/215/2022
Identifikačné číslo spisu:	8814209595
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8814209595.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, proti žalovanej R.. N. F., rod. M., narodenej XX. I. XXXX, Z., K. X, t. č. M. N., N., H. XXX F., J., H. Q. Y., zastúpenej advokátom JUDr. Mariánom Gelenekym, Stará Ľubovňa, Garbiarska 20, o odporovateľnosť právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5C/163/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. januára 2022 sp. zn. 22Co/5/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. januára 2022 sp. zn. 22Co/5/2021 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. septembra 2020 č. k. 5C/163/2014-411 (druhým v poradí; pozn.) výrokom I. určil, že darovacia zmluva, ktorou boli prevedené nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k. ú. X., obec X., okres O. I. G., zapísané na LV č. XXX, vedenom Okresným úradom O., odbor katastra nehnuteľností, a to pozemky orná pôda, parcela registra „C“ č. XXX o výmere 8612 m², orná pôda na parcele registra „C“ č. 454 o výmere 5002 m² a trvalé trávnaté porasty na parcele registra „C“ č. XXXX o výmere 13961 m² z B. M., nar. XX. W. XXXX, trvale bytom E. XXX/XX, XXX XX M. L., na žalovanú, ako obdarovanú, ktorej vklad vlastníckeho práva bol do katastra nehnuteľnosti povolený Okresným úradom O., katastrálny odbor, v konaní vedenom pod číslom V 2032/2012, je voči žalobkyni právne neúčinná. Výrokom II. žalobkyni voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania, o výške ktorého rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku.

1.1. Žalobkyňa sa odporovacou žalobou podľa § 42a ods. 1 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) podanou na súde prvej inštancie 30. októbra 2014 domáhala určenia, že darovacia zmluva, ktorou boli na žalovanú prevedené vyššie špecifikované nehnuteľnosti, je voči žalobkyni právne neúčinná. Žalobu odôvodnila tým, že 20. augusta 2009 žalobkyňa uzavrela s obchodnou spoločnosťou ST OMEGA s.r.o. (teraz ST OMEGA s.r.o. v konkurze;

pozn.) zmluvu o úvere č. 431 020 5405, na základe ktorej jej poskytla kontokorentný úver vo výške 1 300 000 eur (39 163 800,- Sk). Zmluva bola modifikovaná dodatkami č. 1 až 7. Pohľadávka žalobkyne z úveru bola zabezpečená ručením B. M. na základe vyhlásenia ručiteľa č. 431 020 5405 zo 14. marca 2012, v znení dodatku č. 1 zo 07. marca 2013, s uvedením žalobkyne, že B. M. je od 30. septembra 2004 jedným z konateľov dlžníka. Dňa 20. marca 2013 B. M. Notárskou zápisnicou N 108/2013, Nz 9034/2013, NCRIs 9257/2013 uznal pohľadávku žalobkyne vyplývajúcu zo zmluvy o úvere č. 431 020 5405. Na návrh dlžníka povolil Okresný súd Prešov uznesením z 22. júla 2013 sp. zn. 1R/6/2013 jeho reštrukturalizáciu. Žalobkyňa prihlásila svoje pohľadávky riadne a včas a uznesením Okresného súdu Prešov zo 07. februára 2014 bol potvrdený reštrukturalizačný plán, v ktorom sa dlžník zaviazal uhradiť žalobkyňou prihlásenú pohľadávku v rozsahu 100% jej zistenej istiny. Podľa reštrukturalizačného plánu bol dlžník povinný 30. júna 2014 uhradiť žalobkyni plnenie v rozsahu 30 002,81 eura (predstavujúcich istinu) a 11 688,31 eura (úrokov uvedených v pláne). Keďže sa dlžník s plnením dostal do omeškania, žalobkyňa ho vyzvala, aby v lehote 30 dní od doručenia plnil pohľadávku žalobkyne, vyplývajúcu z reštrukturalizačného plánu. Dlžník v lehote pohľadávku neuhradil, v dôsledku čoho sa reštrukturalizačný plán stal voči žalobkyni vo vzťahu k dotknutej pohľadávke neúčinným. Žaloba bola ďalej odôvodnená tým, že ručiteľ - B. M., motivovaný hroziacim postihom zo strany žalobkyne vymožením pohľadávky v exekučnom konaní a neúspešným pokusom o reštrukturalizáciu dlžníka, previedol na svoju dcéru, v konaní žalovanú, darovacou zmluvou spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach o veľkosti 1 (vklad vlastníckeho práva bol povolený 19. decembra 2012 - V2032/2012). Bezodplatným prevodom vlastníctva k nehnuteľnostiam došlo k výraznému zmenšeniu majetku ručiteľa a žalobkyňa sa nemôže úspešne domáhať uspokojenia svojej vymáhanej pohľadávky. Podľa žalobkyne ručiteľ darovacou zmluvou úmyselne nastolil stav, ktorý žalobkyni znemožňuje uspokojenie pohľadávky z jeho majetku. Žalobkyňa je toho názoru, že účastníci darovacej zmluvy chceli dosiahnuť špekulatívnu zmenu právneho stavu, znemožňujúcu žalobkyni legitímne uspokojiť jej splatnú pohľadávku speňažením darovaného majetku. Pohľadávka žalobkyne voči ručiteľovi predstavovala ku dňu začatia reštrukturalizačného konania sumu spolu vo výške 2 004 069,06 eura.

1.2. Súd prvej inštancie po vrátení veci na ďalšie konanie doplnil dokazovanie v smere naznačenom odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Prešove z 28. marca 2018 sp. zn. 23Co/62/2017, dospejúc k záveru, že žalobe je potrebné vyhovieť. Opierajúc sa o závery Krajského súdu v Prešove vo vzťahu k predpokladom úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu uzavrel, že 1/ pohľadávka nemusí byť vyjadrená vo forme exekučného titulu v čase jej vymáhania, 2/ nakoľko išlo o prevod medzi blízkymi osobami, ukracujúci úmysel na strane žalovanej bol prezumovaný, na jej strane malo byť dôkazné bremeno, ktorým by mala namietat, že jej tento úmysel známy nebol. Žalovaná v konaní po vrátení veci z nadriadeného súdu neuplatnila žiadne prostriedky procesnej obrany, nenavrhol žiadne dôkazy, a ani žiadne dôkazy v tomto smere vykonané neboli, ktoré by mohli vyvrátiť prezumpciu jej ukracujúceho úmyslu pri uzavretí darovacej zmluvy so svojim otcom B. M. 19. decembra 2012. V zásade svoj ukracujúci úmysel pri uzavieraní darovacej zmluvy s otcom žalovaná ani nerozporevala.

1.3. Súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom vysloveným v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Prešove, viedol po vrátení veci dokazovanie v zásade len tým smerom, či po uzavretí darovacej zmluvy majetok B. M. postačoval na úhradu pohľadávky, ktorej ručí. Mal preukázané a deklaroval to aj pri výsluchu svedok B. M., že v čase tohto právneho úkonu 19. decembra 2012 dosť majetku nemal. V tom čase mal len rodinný dom v bezpodielovom spoluvlastníctve s manželkou, ktorý podľa jeho vlastného odhadu mohol predstavovať sumu 80 - 90 tis. eur, čo pri predpoklade rovnosti podielov obidvoch manželov na neho pripadalo 40 - 45 tis. eur. Pohľadávka banky voči nemu, pre ktorú žalobkyňa odporovala právnomu úkonu, predstavovala len v zmysle prvej úverovej zmluvy 1,7 mil. eur, teda podstatne prevyšovala hodnotu majetku v čase odporovaného právneho úkonu B. M.. Ďalšími siedmimi dodatkami bola dokonca táto suma značne navýšená. Okrem toho bolo preukázané, a to zhodnými tvrdeniami strán, že v konaní vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 2C/253/2014 bolo rozsudkom Okresného súdu Stará Ľubovňa z 02. mája 2017, potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 12. decembra 2017 sp. zn. 1Co/28/2017 úspešne odporované právnomu úkonu, ktorým bol prevedený aj samotný rodinný dom, ktorý v čase tohto prevodu týchto pozemkov vlastnil otec žalovanej B. M. so svojou manželkou, a teda bolo deklarované, že k prevodu tohto domu darovacou zmluvou na dcéry došlo v ten istý deň, 19. decembra 2012. Súd prvej inštancie konštatoval, že právny základ sporu na Okresnom súde Stará Ľubovňa bol identický ako právny základ tohto

súdneho sporu a od právneho záveru nadriadeného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1Co/28/2017 nemal dôvod sa odkloniť. V opačnom prípade by šlo o prekvapivé rozhodnutie.

1.4. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Nakoľko bola žalobkyňa v konaní plne úspešná, súd jej priznal plnú náhradu trov konania, ktoré budú obsahovať aj trovy odvolacieho konania Krajského súdu v Prešove sp. zn. 23Co/62/2017, v ktorom bola žalobkyňa rovnako plne úspešná (§ 396 ods. 3 CSP).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 27. januára 2022 sp. zn. 22Co/5/2021 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením.

2.1. Predmetom odvolacieho konania bolo posúdiť vecnú správnosť rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že účelom odporovateľnosti ako inštitútu občianskeho práva je zabrániť nepoctivým úkonom dlžníka, ktorými znižuje svoj majetok (veci, práva a pohľadávky) na úkor veriteľov. Podstatou odporovateľnosti je neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe, ktorá znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, akoby k tomuto úkonu vôbec nedošlo. Podstatné je, že ide o taký právny úkon, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Dlžníkov právny úkon musí ukracovať uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. Podmienky, za ktorých veriteľ môže právnym úkonom dlžníka odporovať, sú uvedené v ustanovení § 42a ods. 2 OZ, medzi ktoré patria: a/ existencia právneho úkonu, ktorým sa ukracuje pohľadávka veriteľa, b/ platnosť odporovateľného právneho úkonu, c/ vymáhateľnosť pohľadávky veriteľa, d/ ukrátenie veriteľa (objektívna stránka odporovateľnosti), e/ úmysel ukrátiť veriteľa (subjektívna stránka odporovateľnosti). Základným predpokladom úspešného uplatnenia subjektívneho odporového práva veriteľa je existencia veriteľsko-dlžníckeho záväzkového vzťahu, v rámci ktorého existuje subjektívna povinnosť dlžníka plniť veriteľovi dlh a oprávnenie veriteľa požadovať splnenie tohto dlhu, t.j. existencia tzv. vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. Odvolací súd poukázal na výklad pojmu „vymáhateľná pohľadávka“, ku ktorému dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozsudku z 24. júna 2020 sp. zn. 6Cdo/237/2017 resp. v uznesení z 21. apríla 2021 sp. zn. 4Cdo/17/2020, v zmysle ktorého vymáhateľnou pohľadávkou v zmysle ustanovenia § 42a ods. 1 OZ sa rozumie taká pohľadávka, ktorej splnenie možno vynútiť exekúciou, t.j. pohľadávka, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno nariadiť exekúciu. Poukázal, že tento výklad je v súlade aj s právnym názorom vysloveným Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej aj len „ústavný súd“) v uznesení z 01. júla 2015 sp. zn. PL.ÚS 39/2015.

2.2. Ťažisko odvolacích námietok žalovanej spočívalo v namietaní nevymáhateľnosti a nevykonateľnosti notárskej zápisnice N 108/2013, NZ 9034/2013, NCRIs spísanej 20. marca 2013 notárkou JUDr. Darinou Ščensnou, na základe ktorej vznikol ručiteľský záväzok B. M., a to s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 01. apríla 2020, č.k. III. ÚS 52/2019-62, ktorý vo vzťahu k predmetnej notárskej zápisnici konštatoval neurčitost' uznaného záväzku. Odvolací súd, po zohľadnení obsahu predmetného rozhodnutia ústavného súdu (založeného v súdnom spise na č. I. 386 a nasl.; pozn.), na základe relevantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dospel k záveru, že pojem „vymáhateľná pohľadávka“ nepostačuje vykladať len v tom zmysle, že ide o pohľadávku, ktorú možno vymáhať v základnom konaní (splatná pohľadávka), ako to posúdil súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, ale je potrebné ju rozumieť ako takú pohľadávku, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno vykonať exekúciu. Keďže v zmysle záverov nálezu ústavného súdu z 01. apríla 2020 č. k. III. ÚS 52/2019-62 došlo k spochybneniu materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice č. N 108/2013, NZ 9034/2013, NCRIs 9257/2013 z 20. marca 2013 pre neurčitost' výšky uznaného dlhu B. M., stotožnil sa odvolací súd s odvolacou námietkou žalovanej o nesplnení základnej podmienky úspešného uplatnenia subjektívneho odporového práva, a to vymáhateľnej pohľadávky žalobkyne. Nebola teda splnená podmienka na podanie žaloby v zmysle ust. § 42a OZ, čo bolo dôvodom na zamietnutie žaloby žalobkyne. Na závere súdu o nevymáhateľnej pohľadávkou podľa odvolacieho súdu nič nemení ani tá skutočnosť, že Okresný súd Prešov uznesením z 13. decembra 2019 sp. zn. 5Odk/863/2019 vyhlásil na majetok ručiteľa B. M. ako dlžníka konkurz a

žalobkyňa si do predmetného konkurzu u správcu konkurznej podstaty prihlásila pohľadávku vo výške 1 758 654,51 eura zo zmluvy o úvere č. 431 020 5405, ktorú dlžník nepoprel. Vo vzťahu k záverom súdu prvej inštancie, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno ohľadom vyvrátenia ukracujúceho úmyslu žalovanej pri uzavretí darovacej zmluvy s otcom B. M. žalovaná nevzniesla žiadne odvolacie námietky, a preto sa touto podmienkou úspešného uplatnenia subjektívneho odporového práva odvolací súd nezaoberal a v tomto smere sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie (o neunesení dôkazného bremena žalovanou; pozn.).

2.3. O trovách konania rozhodol odvolací súd na základe § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 262 ods. 1 podľa § 255 ods. 1 CSP nezistiac žiadne dôvody pre aplikáciu § 257 CSP. Uzavrel, že vzhľadom na zmenu napadnutého rozsudku bola žalovaná v konaní (prvoinštančnom aj odvolacom) plne úspešná, preto jej v zmysle ust. § 255 ods. 1 CSP patrí nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v plnom rozsahu. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 420 písm. f) a 421 ods. 1 písm. b) CSP, navrhujúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Podľa žalobkyne napadnutý rozsudok trpí vadami zmätočnosti a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, čím sú kumulatívne splnené dovolacie dôvody v zmysle § 431 ods. 1 a § 432 ods. 1 CSP.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videla žalobkyňa v tom, že odvolací súd svoje arbitrárne rozhodnutie oprel iba o skutočnosť, že žalobkyňa v čase rozhodovania o odporovacej žalobe údajne nedisponovala vymáhateľnou pohľadávkou, opierajúc sa o závery prezentované ústavným súdom v náleze sp. zn. III. ÚS 52/2019 o nespôsobilosti notárskej zápisnice ako exekučného titulu, pričom táto otázka bola pre toto konanie irelevantná. Žalobkyňa pritom v konaní opakovane prezentovala, že vzhľadom na dikciu § 166h ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“) právo veriteľa domáhať sa uspokojenia z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, ostáva nedotknuté, a to aj vtedy, ak je pohľadávka veriteľa premlčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná. Odhliadnuc od reálnej existencie vykonateľnej pohľadávky preto žalobkyňa vykonateľný exekučný titul ani nepotrebovala. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí tiež nezohľadnil závery vykonaného dokazovania a nezaoberal sa ani ďalšími špecifickými okolnosťami daného prípadu. Závery odvolacieho súdu prezentované v poradí druhom rozhodnutí sp. zn. 22Co/5/2021, sa diametrálne odlišujú od právnych záverov v prvom zrušujúcom uznesení sp. zn. 23Co/62/2017, pričom v oboch prípadoch rozhodoval ten istý súd. Aj v tomto smere možno podľa dovolateľky napadnuté rozhodnutie považovať za prekvapivé a v príkrom rozpore s princípom právnej istoty.

3.2. Dovolateľka vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia nasledovných otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené: 1/ „Môže veriteľ na základe § 166h ods. 1 ZKR úspešne odporovať právnemu úkonu dlžníka podľa § 42a a § 42b OZ aj v prípade, ak v dôsledku oddĺženia dlžníka podľa štvrtej časti ZKR

nedisponuje voči nemu vymáhateľnou pohľadávkou, resp. exekučným titulom?“ (ďalej aj „otázka 1/“); 2/ „Je spôsobilým exekučným titulom na vymoženie pohľadávky veriteľa, ktorej uspokojenie bolo ukrátené odporovateľným právnym úkonom dlžníka oddĺženého podľa štvrtej časti ZKR, výpis zo zoznamu pohľadávok v nadväznosti na § 105 a § 166h ods. 1 ZKR?“ (ďalej aj „otázka 2/“).

3.3. Žalobkyňa poukázala, že kľúčovým pre rozhodnutie daného sporu bolo zodpovedanie otázky, či žalobca môže úspešne odporovať ukracujúcemu úkonu dlžníka, ak voči nemu nedisponuje vykonateľným exekučným titulom z dôvodu jeho oddĺženia v priebehu konania o zaplatenie peňažnej pohľadávky. Uviedla, že súčasná právna úprava umožňuje veriteľovi odporovať právnym úkonom dlžníka v režime OZ (§ 42a a nasl.) a zároveň aj podľa osobitnej právnej úpravy (§ 57 a nasl. ZKR). Oddĺženie fyzickej osoby, ako osobitný druh konkurzu podľa 4. časti ZKR, neobsahuje samostatnú úpravu odporovateľnosti. Prostredníctvom § 166h ods. 1 ZKR však zákon výslovne umožňuje odporovať aj ukracujúcim právnym úkonom dlžníka, ktorý bol oddĺžený. V režime odporovateľnosti právnych úkonov podľa OZ je jedným zo základných predpokladov vymáhateľnosť ukrátenej

pohľadávky v podobe vykonateľného exekučného titulu. V čase podania dovolania pritom spornosť výkladu pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ podľa § 42a ods. 1 OZ nebola definitívne odstránená. Dovolateľka ďalej uviedla, že ak veriteľ v čase podania odporovacej žaloby nedisponuje vymáhateľnou pohľadávkou voči dlžníkovi, popri konaní o neúčinnosť ukracujúceho úkonu dlžníka musí iniciovať aj konanie o zaplatenie peňažnej pohľadávky. Spor o neúčinnosť právneho úkonu je následne nutné prerušiť až do právoplatného rozhodnutia v konaní o zaplatenie tak, aby v čase rozhodovania súdu o odporovacej žalobe bola pohľadávka veriteľa voči dlžníkovi už vykonateľná. Zákon však nepredpokladá situáciu, keď je získanie exekučného titulu nemožné (zmarené) v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka, resp. v dôsledku jeho oddlženia. Žalobca, nedisponujúci vykonateľným exekučným titulom, tak nemôže iniciovať exekúciu a uspokojiť sa z pôvodného majetku dlžníka. Z dikcie § 166h ods. 1 ZKR však vyplýva, že pre úspešné odporovanie ukracujúcemu úkonu dlžníka v oddlžení nie je potrebné disponovať vykonateľnou pohľadávkou. Pre vyhovujúci rozsudok dokonca postačuje, ak je veriteľova pohľadávka premĺčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná. Ak teda v priebehu konania o odporovateľnosti nastali okolnosti uvedené v § 166h ods. 1 OZ, odvolací súd mal ex offo prihliadnuť na právne účinky vyhlásenia konkurzu na majetok ručiteľa. Keďže podľa dotknutého ustanovenia je právo veriteľa odporovať ukracujúcemu úkonu uplatniteľné aj vtedy, ak je jeho pohľadávka premĺčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná, žalobe bolo nevyhnutné vyhovieť aj napriek (domnelej) neexistencii exekučného titulu na plnenie. Odvolací súd sa však s touto otázkou vypořiadal tak, že na závere súdu o nevymáhateľnej pohľadáвке nič nemení ani tá skutočnosť, že na majetok B. M. bol vyhlásený konkurz a žalobkyňa si u správca konkurznej podstaty do predmetného konkurzu prihlásila pohľadávku vo výške 1 758 654,51 eura zo zmluvy o úvere č. 431 020 5405, ktorú dlžník nepoprel.

3.4. Odvolací súd mal rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť na tom základe, že žalobca v čase rozhodovania o odporovacej žalobe disponoval právoplatným a vykonateľným rozsudkom, a navyše v zmysle § 166h ods. 1 ZKR zostáva jeho právo domáhať sa uspokojenia pohľadávky nedotknuté aj vtedy, ak je pohľadávka premĺčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná. Pokiaľ za daných okolností dospel odvolací súd k záveru, že žalobe nemožno vyhovieť pre absenciu vymáhateľnej pohľadávky v zmysle § 42a ods. 1 OZ, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Právna otázka mala byť správne odvolacím súdom zodpovedaná tak, že veriteľ môže na základe § 166h ods. 1 ZKR úspešne odporovať právnomu úkonu dlžníka podľa § 42a a § 42b OZ aj v prípade, ak v dôsledku oddlženia dlžníka podľa štvrtej časti ZKR nedisponuje voči nemu vymáhateľnou pohľadávkou, resp. exekučným titulom.

3.5. Vo vzťahu k druhej nastolenej otázke v zmysle § 421 ods. 1 CSP dovolateľka uviedla, že pokiaľ dospel odvolací súd k záveru, že pre úspešné odporovanie ukracujúcemu úkonu oddlženého dlžníka je nevyhnutná existencia vymáhateľnej pohľadávky (t.j. pohľadávky, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno nariadiť exekúciu), vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vymedzená (druhá) právna otázka mala byť podľa žalobkyne správne odvolacím súdom zodpovedaná tak, že v nadväznosti na § 105 a § 166h ods. 1 ZKR je spôsobilým exekučným titulom na vymozenie pohľadávky veriteľa, ktorej uspokojenie bolo ukrátené odporovateľným právnym úkonom dlžníka oddlženého podľa štvrtej časti ZKR, výpis zo zoznamu pohľadávok. Zákom č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov došlo s účinnosťou od 01. januára 2021 k novelizácii § 166h ods. 1 ZKR, v ktorom sa doplnila veta: „Veriteľ má právo odporovať právnomu úkonu aj vtedy, ak by v konkurze vyhlásenom podľa druhej časti prvej hlavy bol inak oprávnený odporovať správca.“. Právna úprava oddlženia fyzickej osoby podľa 4. časti ZKR neobsahuje samostatnú úpravu odporovateľnosti. Prostredníctvom novelizovaného ustanovenia § 166h ods. 1 ZKR však umožňuje odporovať ukracujúcim právnym úkonom dlžníka nielen podľa OZ, ale aj podľa samotného ZKR. Zákonodarca priamo aproboval použitie ustanovení o odporovateľnosti z „klasického“ konkurzu aj na oddlženie. Analogickou aplikáciou § 105 ZKR tak aj pri oddlžení fyzickej osoby môže funkciu exekučného titulu plniť iba výpis zo zoznamu pohľadávok. Podľa žalobkyne bolo v tejto súvislosti potrebné aplikovať čl. 4 ods. 1 CSP.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie zamietol ako nedôvodné. Uviedla, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považuje v celom rozsahu za zákonný a správny. K dovolacej argumentácii žalobkyne poukázala, že nie je pravdou, že by žalobkyňa v

konaní pred súdom prvej inštancie resp. pred odvolacím súdom vo svojej odvolacej replike poukazovala na potrebu aplikácie § 166h ods. 1 ZKR. Žalobkyňa prvýkrát až v dovolacom konaní tiež poukazuje na to, že disponuje právoplatným a vykonateľným rozsudkom a že vzhľadom na § 166h ods. 1 ZKR mal odvolací súd správne napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Tvrdenia dovolateľky sú novými skutočnosťami, ktoré v právoplatne skončenom konaní neuviedla.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 CSP] aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ust. § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

13.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia ale nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

15. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a prekvapivé. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí taktiež nezohľadnil závery vykonaného dokazovania a nezaoberal sa ani ďalšími špecifickými okolnosťami daného prípadu.

16. Najvyšší súd už konštantne k tomuto dôvodu prípustnosti dovolania uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa

riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd, ako aj prečo bolo v danom prípade potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil a zaoberal sa všetkými podstatnými odvolacími argumentami strán.

18. Pokiaľ žalobkyňa rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za prekvapivé, dovolací súd v prvom rade vo všeobecnosti uvádza, že o tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie vychádzajúc pritom z aplikácie iných právnych noriem. Žalobkyňa konkrétne odvolaciemu súdu vytýkala, že závery odvolacieho súdu prezentované v jeho v poradí druhom rozhodnutí sp. zn. 22Co/5/2021 sa diametrálne odlišujú od právnych záverov v prvom zrušujúcom uznesení sp. zn. 23Co/62/2017.

19. Podľa názoru dovolacieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“. Na posudzovaný prípad ohľadom (ne)existencie naplnenia predpokladov pre úspešné odporovanie právnomu úkonu v zmysle OZ neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Navyše žalobkyňa v dovolaní žiadnym spôsobom nekonkretizovala takéto ustanovenie všeobecného právneho predpisu, len všeobecne poukázala, že odvolací súd dospel k diametrálne odlišným záverom.

19.1. Odvolací súd tak v rozhodnutí sp. zn. 23Co/62/2017 ako aj v rozhodnutí 22Co/5/2021 vychádzal z právneho posúdenia otázky (ne)naplnenia predpokladov pre úspešné odporovanie právnomu úkonu z ust. § 42a a nasl. OZ. Tvrdenia žalobkyne, na ktorých založila dovolací dôvod, nemožno vyhodnotiť ako opodstatnené. Odvolací súd totiž na vec aplikovali identickú právnu normu (ustanovenie § 42a a nasl. OZ).

20. Dovolací súd nezistil ani opodstatnenosť tvrdenia žalobkyne o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel.

21. Dovolací súd ďalej poukazuje na to, že hodnotenie skutkových okolností, na ktoré odvolací súd pri svojich úvahách vzal zreteľ, dovolaciemu prieskumu nepodlieha. K vzneseným námietkam preto dovolací súd vo všeobecnosti poznamenáva, že podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (por. 9Cdo/224/2021, 9Cdo/213/2021). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

22. Z obsahu dovolania je celkom zrejmé, že žalobkyňa sa svojou argumentáciou existencie vady zmätočnosti snaží spochybniť právne posúdenie sporu odvolacím súdom (rovnaké námietky uvádza aj pri nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 CSP), ktorá však aj v prípade jej opodstatnenosti by mala za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP; pozri konštantnú judikatúru najvyššieho súdu (R 24/2017, 9Cdo/248/2021, 9Cdo 265/2021).

23. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

24. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala aj z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo

zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

25. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

26. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že má ísť o otázku riešenú odvolacím súdom a to buď o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo o procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

27. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP výslovne uviedla, že kľúčovým pre rozhodnutie daného sporu bolo zodpovedanie otázky, či žalobca môže úspešne odporovať ukracujúcemu úkonu dlžníka, ak voči nemu nedisponuje vykonateľným exekučným titulom z dôvodu jeho oddĺženia v priebehu konania o zaplatenie peňažnej pohľadávky. V tejto súvislosti zadefinovala dve otázky, od ktorých podľa žalobkyne záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktoré dosiaľ neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené, a síce: 1/ „Môže veriteľ na základe § 166h ods.1 ZKR úspešne odporovať právnomu úkonu dlžníka podľa § 42a a § 42b OZ aj v prípade, ak v dôsledku oddĺženia dlžníka podľa štvrtej časti ZKR nedisponuje voči nemu vymáhateľnou pohľadávkou, resp. exekučným titulom?“; 2/ „Je spôsobilým exekučným titulom na vymoženie pohľadávky veriteľa, ktorej uspokojenie bolo ukrátené odporovateľným právnym úkonom dlžníka oddĺženého podľa štvrtej časti ZKR, výpis zo zoznamu pohľadávok v nadväznosti na § 105 a § 166h ods. 1 ZKR?“

28. V danom prípade odvolací súd svoje rozhodnutie založil na tom, že základným predpokladom úspešného uplatnenia subjektívneho odporového práva veriteľa je existencia veriteľsko-dlžníckeho záväzkového vzťahu, v rámci ktorého existuje subjektívna povinnosť dlžníka plniť veriteľovi dlh a oprávnenie veriteľa požadovať splnenie tohto dlhu, t.j. existencia tzv. vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. Keďže žalobkyňou nastolená právna otázka 1/ bola rozhodujúca pre rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, dovolací súd v ďalšom skúmal, či žalobkyňa opodstatnene vytýkala, že pri riešení tejto otázky zo strany odvolacieho súdu došlo k nesprávnomu právnemu posúdeniu veci.

29. Žalobkyňa už v konaní pred súdom prvej inštancie poukazovala na ust. § 166h ods. 1 ZKR, majúc za to, že v predmetnej veci boli splnené všetky podmienky úspešnej odporovateľnosti právnemu úkonu (pozri zápisnica o pojednávaní na č. l. 386 a nasl. súdneho spisu, ako aj bod 9. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd s poukazom na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu vyjadrenú v rozhodnutiach sp. zn. 6Cdo/237/2017, 4Cdo/17/2020 ako aj v súlade s právnym názorom vysloveným Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení z 01. júla 2015 sp. zn. PL.ÚS 39/2015 uzavrel, že pojem „vymáhateľná pohľadávka“ nepostačuje vykladať len v tom zmysle, že ide o pohľadávku, ktorú možno vymáhať v základnom konaní (splatná pohľadávka), ako to posúdil súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, ale je potrebné ju rozumieť ako takú pohľadávku, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno vykonať exekúciu. Konštatoval, že v zmysle záverov nálezu Ústavného súdu SR č. k. III.ÚS 52/2019-62 z 01. apríla 2020 došlo k spochybneniu materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice č. N 108/2013, NZ 9034/2013, NCRIs 9257/2013 z 20. marca 2013 pre neurčitosť výšky uznaného dlhu B. M., stotožniac sa s odvolacou argumentáciou žalovanej. Na podklade uvedeného uzavrel, že nebola splnená podmienka na podanie žaloby v zmysle § 42a OZ, čo bolo dôvodom na zamietnutie žaloby žalobkyne. Účinky vyhlásenia konkurzu na majetok B. M. a ich vplyv na odporovacie právo žalobkyne považoval v tejto súvislosti za irelevantné.

30. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že prípustnosť dovolania treba posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. V posudzovanej veci žalobkyňa v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom konkretizovala právnu otázku, ktorá v čase podania dovolania (02. mája 2022) dovolacím súdom vyriešená nebola, avšak medzičasom došlo k jej čiastočnému vyriešeniu, keď veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (§ 48 CSP) v uznesení zo 17. mája 2022 sp. zn. 1VCdo/1/2022 ustálil, že vymáhateľnou pohľadávkou v zmysle ustanovenia § 42a ods. 1 OZ je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní.

31. Predmetným rozhodnutím došlo k odstráneniu výkladových nejasností pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ v zmysle § 42a OZ, vyššie citované závery veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu však neposkytujú komplexnú odpoveď na dovolateľkou nastolenú právnu otázku 1/, preto dovolací súd, zohľadniac špecifiká prejednávanej veci (III. ÚS 207/2022; ZNUÚS č. 26/2022), uvádza nasledovné:

32. Právna úprava odporovateľnosti právnych úkonov je obsiahnutá v ustanoveniach § 42a a § 42b OZ. Z hľadiska jej systematiky treba rozlišovať medzi aktívnou vecnou legitímáciou na uplatnenie odporovateľnosti (§ 42a ods. 1 OZ, podmienkami odporovateľnosti (§ 42a ods. 2 až 5 OZ), spôsobom uplatnenia odporovateľnosti (§ 42b ods. 1 OZ), pasívnou vecnou legitímáciou (§ 42b ods. 2 a 3 OZ) a právnymi následkami spojenými s úspešným odporovaním právneho úkonu (§ 42b ods. 4 OZ). Účelom odporovateľnosti je zabrániť ukráteniu veriteľa pri uspokojovaní jeho vymáhateľnej pohľadávky. Právne úkony dlžníka ukracujú uspokojenie pohľadávky veriteľa vtedy, ak vedú k zmenšeniu majetku dlžníka a ak v dôsledku nich vzniknuté zmenšenie majetku má súčasne za následok, že veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z majetku dlžníka, hoci nebyť týchto úkonov, by sa aspoň čiastočne uspokojil (Rc 64/2002).

32.1. Neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe v podstate znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, ako by k tomuto úkonu vôbec nedošlo. Predmetom odporovateľnosti sú právne úkony, pričom zákon taxatívne nevymedzuje, ktoré právne úkony môžu byť odporovateľnosťou napadnuté, preto do tohto okruhu patria všetky právne úkony, ktorými sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Postačuje, že daný právny úkon zmenšuje majetok dlžníka na úkor veriteľa. Súdna prax medzi také úkony zaradila kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premĺčanie nároku, prevzatie nevýhodného ručiteľského záväzku, použitie časti majetku na vklad do základného imania obchodnej spoločnosti. Právo odporovať právnym úkonom sa viaže na veriteľovu pohľadávkou, preto podľa zákona prislúcha iba veriteľovi a jej nadobúdateľovi v dôsledku singulárnej alebo univerzálnej sukcesie. Odporovať možno len úkonom dlžníka. Len dlžník môže ukrátiť nároky veriteľa. Ak iná osoba než dlžník urobí úkon, ktorým by sa ukrátili práva veriteľa, nemá to za následok vznik odporovateľnosti. Pod dlžníkom veriteľa je však potrebné rozumieť nielen osobu, ktorá je zaviazaná splniť veriteľovi vlastný dlh, ale aj ručiteľa a ďalšie osoby, ktoré sú z dôvodu akcesorickej a subsidiárnej povinnosti zákonom zaviazané uspokojiť pohľadávkou veriteľa. Právo domáhať sa odporovateľnosti má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol dokonca uspokojený (§ 42a ods. 1 druhá veta OZ).

33. Súdna prax sa už ustálila v názore, že vymáhateľnou pohľadávkou na účely citovaného ustanovenia je taká, ktorú možno uplatniť v základnom konaní, inak povedané tzv. žalovateľná pohľadávka (*actio nata*).

34. Podľa § 166 ods. 1 ZKR každý platobne neschopný dlžník, ktorý je fyzickou osobou, je oprávnený domáhať sa oddĺženia konkurzom alebo splátkovým kalendárom podľa tejto časti zákona a to bez ohľadu na to, či má záväzky z podnikateľskej činnosti.

35. Podľa § 166a ods. 1 písm. a) ZKR ak tento zákon neustanovuje inak (§ 166b a 166c), len v konkurze alebo splátkovým kalendárom môže byť uspokojená pohľadávka, ktorá vznikla pred kalendárnym mesiacom, v ktorom bol vyhlásený konkurz alebo poskytnutá ochrana pred veriteľmi

(ďalej len „rozhodujúci deň“).

36. Podľa § 166e ods. 1 ZKR o oddĺžení rozhodne súd v uznesení o vyhlásení konkurzu alebo v uznesení o určení splátkového kalendára tak, že dlžníka zbavuje všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom (§ 166a) v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze alebo splátkovým kalendárom. V uznesení súd uvedie znenia zákonných ustanovení, ktoré upravujú, o ktoré dlhy ide.

37. Podľa § 166e ods. 2 ZKR oddĺžením sa pohľadávky, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom (§ 166a), bez ohľadu na to, či boli alebo neboli prihlásené, stávajú voči dlžníkovi nevymáhateľné v rozsahu, v ktorom ho súd zbavil dlhov.

38. Podľa § 166h ods. 1 prvej vety ZKR oddĺžením zostáva nedotknuté právo veriteľa, v rozsahu svojej pôvodnej pohľadávky domáhať sa podľa Občianskeho zákonníka jej uspokojenia z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, a to aj vtedy, ak pohľadávka veriteľa je premlčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná.

39. Najvyšší súd v rozhodnutí z 31. mája 2023 sp. zn. 4Cdo/148/2021, posudzujúc právnu otázku možnosti veriteľa domáhať sa odporovateľnosti právneho úkonu po začatí konkurzného konania podľa štvrtej časti ZKR, vyslovil, že: „Z citovaného ustanovenia § 166h ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. vyplýva, že oddĺžením zostáva nedotknuté právo veriteľa v rozsahu jeho pôvodnej pohľadávky domáhať sa ochrany voči odporovaným právnym úkonom podľa Občianskeho zákonníka. Odporovacie právo sa vzťahuje na samotný právny úkon, ktorého následky veriteľa, resp. jeho pohľadávku ukracujú za predpokladu splnenia podmienok odporovateľnosti, smerujú k neúčinnosti takého právneho úkonu s cieľom vylúčenia (nepôsobenia) právnych následkov takéhoto úkonu voči tomu veriteľovi. Slovné spojenie právo veriteľa, v rozsahu svojej pôvodnej pohľadávky domáhať sa podľa Občianskeho zákonníka jej uspokojenia, je potrebné interpretovať tak, že veriteľ má právo odporovať právnemu úkonu podľa Občianskeho zákonníka (§ 42a a nasl.). Právnym následkom rozhodnutia súdu o odporovateľnom právnym úkone je jeho neúčinnosť, pričom majiteľom „ušlého majetku z majetku dlžníka“ je žalovaný ako tretia osoba, voči ktorej sa veriteľ môže domáhať uspokojenia v rámci exekučného konania, nie osoba dlžníka. Podľa názoru dovolacieho súdu účel pravidla vyplývajúceho z § 166h ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. v spojení s § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka jasne nasvedčuje ochrane veriteľa za účelom uspokojenia jeho vymáhateľných pohľadávok bez akéhokoľvek podmieňovania jeho ukončenia resp. uplatnenia po vyhlásení konkurzu a rozhodnutí o oddĺžení dlžníka. Osobný bankrot dlžníka nemá vplyv na právo veriteľa domáhať sa neúčinnosti právneho úkonu podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka, lebo odporovacie právo sa uplatňuje voči osobe, ktorá mala z úkonu dlžníka prospech, t. j. osoby odlišnej od dlžníka. Vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka a rozhodnutím o oddĺžení nie je dotknuté právo veriteľa domáhať sa odporovateľnosti právneho úkonu, ktorým bol ukrátený pri uspokojení jeho vymáhateľnej pohľadávky z majetku dlžníka.“

40. Všeobecne sa za jeden z kľúčových predpokladov úspešnej odporovateľnosti právnemu úkonu považuje vymáhateľnosť pohľadávky. Veriteľovi dlžníka, na ktorého bol vyhlásený konkurz podľa štvrtej časti ZKR, však zákon priznáva právo odporovať právnym úkonom dlžníka, ktorý je oddĺžený, aj vtedy, keď pohľadávka je a/ premlčaná, b/ nevymáhateľná alebo c/ nevykonateľná.

40.1. V zmysle dôvodovej správy k zákonu č. 377/2016 Z. z., ktorým bola zavedená právna úprava oddĺženia fyzických osôb, ustanovenie § 166h upravuje existenciu odporovacieho práva ako následok oddĺženia. Ak by pred oddĺžením došlo k prevodu majetku dlžníka v úmysle ukrátiť veriteľa, právo odporovať takémuto právnemu úkonu v dôsledku oddĺženia nie je dotknuté. Na tento účel je pôvodná pohľadávka nedotknutá oddĺžením.

41. Citované ustanovenie § 166h ods. 1 ZKR modifikuje jeden z kľúčových predpokladov uplatnenia odporovacieho práva, keď pripúšťa jeho uplatnenie aj v prípade, že veriteľ nedisponuje vykonateľnou, ale (len) premlčanou, nevymáhateľnou alebo nevykonateľnou pohľadávkou. Hoci v súdnej praxi došlo k odstráneniu výkladových rozdielov obsahu pojmu „vymáhateľná pohľadávka“, keď takou pohľadávkou

je už pohľadávka, ktorej svedčí vlastnosť *actio nata*, ochrane veriteľa svedčí len taký výklad, že ust. § 166h ods. 1 ZKR túto požiadavku prelomilo a vo vzťahu k § 42a a § 42b OZ ho treba považovať za špeciálne ustanovenie (*lex specialis*), ak ide o pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý bol oddĺžený. ZKR v znení zákona č. 377/2016 Z. z. (s účinnosťou od 01. marca 2017) totiž priznáva veriteľovi nevymáhateľnej pohľadávky, t.j. takej, ktorú dlžník môže plniť, ale veriteľ ju nemôže vymáhať, právo odporovať voči tým právnym úkonom dlžníka, ktorými bolo ukrátené uspokojenie pohľadávky.

41.1. Povedané inak, pohľadávky, ktoré podliehajú oddĺženiu (§ 166a ZKR), sú nevymáhateľné, a teda aj nevykonateľné. Ak zákon umožnil podanie odporovacej žaloby ohľadne pohľadávky, ktorá podlieha oddĺženiu (§ 166a v spojení s § 166e ods. 2 ZKR), zachoval tým veriteľovi takej pohľadávky odporovacie právo, pričom odkaz v § 166h ods. 1 veta prvá je v takom prípade *in fine* bezpredmetný, lebo veriteľovi ostalo zachované odporovacie právo v zmysle OZ v rozsahu jeho pôvodnej pohľadávky (k tomu pozri aj ĎURICA, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii, 4. vydanie, 2021, s. 1158 - 1163). Možnosť podania odporovacej žaloby sa teda v takom prípade celkom zrejme neviaže len na vykonateľné pohľadávky, ako ich pre účely odporovania právnemu úkonu v zmysle OZ chápe súčasná rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

42. S ohľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď svoje rozhodnutie založil na závere, že nebola splnená základná podmienka úspešného uplatnenia subjektívneho odporového práva, a to existencia vymáhateľnej pohľadávky žalobkyne, pretože bola spochybnená jej materiálna vykonateľnosť. Nesprávne tiež v tejto súvislosti neprihliadol na účinky vyhlásenia konkurzu na majetok ručiteľa (dlžníka v konkurznom konaní; pozn.) B. M., do ktorého si žalobkyňa u správcu konkurznej podstaty prihlásila pohľadávku vo výške 1 758 654,51 eura zo zmluvy o úvere č. 431 020 5405, ktorú dlžník nepoprel. Odvolací súd sa tak nielen odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke výkladu pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ na účely § 42a OZ, ale v kontexte prejednávanej veci bol predovšetkým povinný *ex offio* prihliadať na účinky vyhlásenia konkurzu na majetok ručiteľa B. M. (oddĺženého v zmysle štvrtej časti ZKR) vo vzťahu k odporovaciemu právu žalobkyne, ktoré jej v zmysle § 166h ods. 1 ZKR ostalo zachované.

43. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľka opodstatnene tvrdila, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Predpoklady úspešnej odporovateľnosti právnemu úkonu sú v prípade oddĺženia fyzickej osoby podľa štvrtej časti ZKR modifikované špeciálnou právnou úpravou obsiahnutou v § 166h ZKR. Správny je preto právny názor žalobkyne, že veriteľ môže na základe § 166h ods. 1 ZKR úspešne odporovať právnemu úkonu dlžníka podľa § 42a a § 42b OZ aj v prípade, ak v dôsledku oddĺženia dlžníka podľa štvrtej časti ZKR nedisponuje voči nemu vymáhateľnou (žalovateľnou) pohľadávkou. Dovolanie žalobkyne je preto vo vzťahu k nastolenej otázke (otázke 1/) dôvodné.

44. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP svoje dovolanie ďalej odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia aj ďalšej právnej otázky (otázky 2/), a síce, či je spôsobilým exekučným titulom na vymoženie pohľadávky veriteľa, ktorej uspokojenie bolo ukrátené odporovateľným právnym úkonom dlžníka oddĺženého podľa štvrtej časti ZKR, výpis zo zoznamu pohľadávok v nadväznosti na § 105 a § 166h ods. 1 ZKR.

45. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnou otázkou kľúčovou pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Pre posúdenie, či ide o právnú otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania pritom nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

46. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo

rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

46.1. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

47. Dovolací súd vo vzťahu k žalobkyňou nastolenej otázke 2/ v prvom rade uvádza, že nejde o otázku, ktorú by odvolací súd posudzoval a od posúdenia ktorej by záviselo jeho rozhodnutie. Ako už bolo v tomto rozhodnutí konštatované, odvolací súd svoje rozhodnutie vôbec nezaložil na právnom posúdení účinkov oddĺženia ručiteľa (dlžníka v konkurznom konaní; pozn.) B. M. vo vzťahu k odporovaciemu právu žalobkyne. Napriek skutočnosti, že v zmysle § 166h ods. 1 druhej vety ZKR má veriteľ s účinnosťou od 01. januára 2021 možnosť vybrať si podanie odporovacej žaloby podľa ustanovení § 42a OZ alebo podľa ustanovení § 57 a nasl. ZKR, dovolací súd konštatuje, že primárnym právnym následkom úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu je vyslovenie relatívnej neúčinnosti právneho úkonu vo vzťahu k žalobcovi. Otázka reálneho uspokojenia pohľadávky veriteľa, ktorej uspokojenie bolo ukrátené právnym úkonom dlžníka, hoc i oddĺženého v zmysle štvrtej časti ZKR, je až sekundárnym právnym následkom závislým od výsledku exekučného konania vedeného na podklade výsledkov konania o odporovateľnosť právneho úkonu.

47.1. Všeobecným predpokladom úspešného odporovania právneho úkonu v režime OZ je existencia vymáhateľnej pohľadávky, ktorou sa má na mysli pohľadávka uplatniteľná v základnom konaní. Judikátúra najvyššieho súdu už prekonala staršie právne názory, v zmysle ktorých predpokladom úspešného odporovania právneho úkonu bola existencia vymáhateľnej pohľadávky v podobe exekučného titulu. Dovolací súd v bode 43. tohto uznesenia konštatoval, že veriteľ môže na základe § 166h ods. 1 ZKR úspešne odporovať právneho úkonu dlžníka podľa § 42a a § 42b OZ aj v prípade, ak v dôsledku oddĺženia dlžníka podľa štvrtej časti ZKR nedisponuje voči nemu vymáhateľnou (žalovateľnou) pohľadávkou.

48. S ohľadom na vyššie prezentované závery dovolacieho súdu bolo v kontexte prejednávanej veci irelevantné zaoberať sa otázkou, či v nadväznosti na § 105 a § 166h ods. 1 ZKR je spôsobilým exekučným titulom na vymożenie pohľadávky veriteľa, ktorej uspokojenie bolo ukrátené odporovateľným právnym úkonom oddĺženého dlžníka, výpis zo zoznamu pohľadávok. Pozornosti dovolacieho súdu v tejto súvislosti neušla ani tá skutočnosť, že samotná žalobkyňa v dovolaní uvádzala, že vzhľadom na potrebu aplikácie ust. § 166h ZKR vykonateľný exekučný titul ani nepotrebovala. Dovolací súd preto konštatuje, že spôsob, akým žalobkyňa vymedzila dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu k otázke 2/ nezodpovedá spôsobu vymedzenia v zmysle § 431 až § 435 CSP. Absenciu takej náležitosti považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f) CSP.

49. Vzhľadom na závery dovolacieho súdu, že rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ ide o otázku 1/, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné, ale zároveň aj dôvodné (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

50. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

51. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.